

Diplomní projekt: Institut antikomunismu - Praha Břevnov

Atelier: Tomáš Hradečný a Klára Hradečná, FA ČVUT– letní semestr 2014/2015

Autor projektu: Daniela Vaničková

Autor posudku: Petr Burian

Institut antikomunismu osobně považuji za velmi smysluplnou instituci. A zdá se mi - bohužel - že důvodů, proč by měl v této zemi existovat, den ze dne neubývá. Pocit, že je tomu spíše naopak, sdílím a cítím jak ze zadání úlohy, tak naštěstí (podtrženo) i z obsáhlé esejistické pasáže práce autorky. K břevnovské lokalitě mám sám velmi úzký osobní vztah díky svému střešovickému rodišti, nemluvě o okolnosti, že můj první průkaz totožnosti mi komunistický režim předával právě v domě U kaštanu přimknutému k řešené parcele. Přesto anebo proto se domnívám, že vyslat zadanou náplň do boje o místo v pozornosti a myslích lidí na hranici města, do místa ještě nedávné periferie je odvážné rozhodnutí. Zmiňuji tuto skutečnost proto, že opravdu nepochybuji, že výzva, která před autorkou ležela, byla složitá.

Začněme analýzou analýzy. Daniela nás velmi, velmi obsírně seznamuje s parametry území. Poznáváme důkladně poměrně široké lokální prostředí stavby. Je na místě ocenit sdělné podání grafiky schémat a map. Na druhou stranu lze říci, že poněkud schází cit pro váhu a šíři jednotlivých typů dat. Program s významem celorepublikovým a rozhodně celopražským je tu zasazován do rámce výseku Břevnova a částí přiléhajících čtvrtí. Pro sebe nenalézám například dopad množství staveb pro sport a rekreaci v okolí na existenci institutu či jeho ztvárnění. Jedna část úspěchu spočívá ve schopnosti analýzy správně fokusovat, druhá - možná ještě více důležitá, pak ve schopnosti takto získané informace správným způsobem **použít = zhodnotit**. Kolegyně Daniela Vaničková zde nechává hodně prostoru "nápadům laskavého čtenáře". Jinými slovy: postrádám formulování kondenzovaných bodů popisujících co přesně a konkrétně z analyzování místa vyplývá a jak s takto zjištěnými klady a zápory hodlá autorka naložit ve vlastním návrhu.

Část studie nazvaná Koncept je - přiznávám - pro mne osobně asi klíčem k jistému rozpaku nad vyzněním celku. Institut antikomunismu jako zcela jedinečná budova s řadou významových vrstev skýtá tisíc a jedno téma, kolem kterého lze vystavět příběh vzniku navrhovaného objektu. Mám na mysli příběh tryskající z unikátní náplně, provozního schématu nebo silné výtvarné analogie. Daniela na místo toho, aby nabíla svou zbraň výbušným střelivem, sahá po sousedícím historickém objektu U kaštanu a matricí stvořenou z tvaru jeho svislého řezu protlačuje dloouhou hmotu novostavby. Je opravdu na místě, aby celostátně významnou veřejnou instituci tvarově určoval opodál stojící objekt a celé se to nazývalo "koncept budovy"? Přes výše uvedené nakonec autorčin návrh nachází alespoň ostrůvek pevné půdy pod nohama v podobě navázání pohledově-spirituálního kontaktu s objektem Břevnovského kláštera. Natočení hlavičky směr klášter je nezaměnitelným markantem budovy a správnou volbou.

Stratifikace polohy hlavního vstupu má při autorkou zvoleném hmotovém konceptu v zásadě dvě možnosti. Lze využít synergie s objektem U kaštanu fungujícím se svojí aktivní scénou fungující jako populární kulturní instituce a při propojení předprostoru obou domů vsadit na výhody koexistence. Druhou možností je vstup ze západu. Ten ovšem znamená nutnost naplnit veřejný prostor na západní

straně před budovou natolik silnou atraktivitou, aby byl sto Kaštanu konkurovat a stal se přirozeným a "nevyhnutelným". Autorka zvolila možnost druhou - západní, aniž by však k onomu naplnění atraktivitou dle mého názoru došlo.

Nesouhlasím ani s Danieliným rozhodnutím ponechat parkování obsluhujících a návštěvnických vozidel na povrchu - vytvořením odstavného pruhu Patočkovy ulice. U takovéto veřejné instituce patří parking pod budovu. Nejen z titulu platných městských vyhlášek, ale i z elementární slušnosti a respektu vůči okolí. Navíc, vytvářet návštěvníkovi - byť třeba jen občasnou - komplikaci v podobě nejisté možnosti zaparkovat z důvodu zaplnění parkoviště rezidenty nepovažuji za vstřícné. Nemluvě o pohodlné možnosti úrovněného zjetí pod objekt díky klesání Patočkovy.

Budovy pro veřejně přístupné expozice jsou dle mého soudu tím lepší, čím jsou čitelnější, přehlednější. Pokud z jednoho centrálního bodu co možná nejbližší vstupu jste schopni budovu načíst, pochopit, odhadnout kam jít nejdříve a kam poté - tehdy dle mého názoru dům pracuje dobře. Pokud se po vstoupení do budovy stěží obejdu bez plánu k použití domu, jak tomu nasvědčuje nepřítomnost nějakého velkorysejšího propojujícího prostoru a uzavřené centrální schodiště, které nalézám v půdorysech autorky, pak je to s funkcí o dost horší. Organizace vnitřního uspořádání domu je podřízena lineárnímu toku procházejících návštěvníků traktovanému vkládanými buňkami studoven a sálků. Proč ne? Jedná se o osvědčené a fungující schéma dispozice výstavních prostor. Domnívám se však, že podstatně lépe funguje v případě, že návštěvníka nenecháváme procházet po podlaží tam a zpět podobnou cestou. V daném případě by stačilo zrovnoprávnit vertikální komunikace na obou koncích výstavních prostor a jednosměrná cesta procházení by byla na světě.

Daniela svěžím způsobem ozvláštňuje výstavní prostory atypickou prolamovanou nosnou konstrukcí z monolitického betonu. Ta má potenciál stát se jedním z oněch hledaných zřetelných elementů. V tomto směru ještě výrazněji a úspěšněji mohly dopadnout průběžné vertikální tubusy světlíků, ovšem za předpokladu, že by pro jejich ztvárnění autorka zvolila transparentní či translucenční materiál a nikoli opět beton, který je posouvá do sémantiky instalačního jádra.

Nejpůsobivějším prostorem tak s velkým náskokem zůstává kónický sál literární kavárny s jedinečným "akváriovým oknem" zprostředkávajícím výhled na klášter. Jasná tečka za expozicemi, ukotvení k věčnosti, k duchovním hodnotám přetrvávajícím přes krátkodeché totalitní režimy. Je to výhled do naděje, kterým má v možná takovém domě pouť návštěvníka překvapivě vrcholit, aniž byla předtím vícekrát cestou spatřena.

Autorka správně volila sjednocující materializaci pláště pracující s fragmentujícím efektem jakési "hadí kůže". Určité rozpaky ve mně však budí další prvek fasády ve formě plasticky vystupujícího a jinde zase zapouštěného okna, které ve svém mechanickém opakování působí dojmem nadužívání kdesi odkoukaného ozvláštňujícího detailu.

Kolegyně Daniela Vaníčková dle mého názoru naplnila zadání práce a předložila ucelený projekt. Pro mne osobně její práce obsahuje málo zřetelných koncepčních odpovědí, důvodů a opodstatnění toho, že vypadá, zrovna tak, jak vypadá. Krom toho nacházím vedle řady nadějně načatých idejí i množství zbytečných chyb. Zjednodušeně řečeno: jedno okno takto komplexní dům neutáhne.